

MUNKAHELYI JELLEMZŐK KÉT RENDVÉDELMI SZERV ÖSSZEHASONLÍTÓ VIZSGÁLATA ALAPJÁN

Hidvégi Péter

Eszterházy Károly Főiskola, Testnevelés és Sporttudományi Intézet

Kulcsszavak: stressz, motiváció, munkahelyi egészségfejlesztés

A vám- és pénzügyőrök munkája nagy stresszfaktorú, a munkahelyi problémák, a bürokrácia, a felelősségteljes döntések, a teljesítménykényszer okozta stressz nagyban meghatározza a munkahelyi teljesítményüket, munkahelyi elégedettségüket. A szervezetben hierarchikus rend van, ami még jobban növeli a távolságot az egyes rendfokozatok között. Ez egy olyan személytelen légkört eredményezhet, ahol a ranglétra legalján lévők csak a közvetlen felettesükkel kommunikálnak, magasabb rangú tiszttel nem; ez a távolság pedig akadályozza a belső kommunikációt, a visszacsatolást.

Kutatási célom országos viszonylatban feltárni a vám- és pénzügyőrök, illetve a rendészeti szakközépiskolák oktatóinak stressz-szintjét, munkahelyi motivációját, munkahelyi légkörét, szervezethez való elkötelezettségüket és az előrejutás lehetőségét.

2009 tavaszán kérdőíves kutatást végeztem. A vizsgálatban részt vett 715 fő megoszlása: (1) 481 fő vám- és pénzügyőr, akik már több mint egy éve szolgálatot teljesítenek; (2) 122 fő pénzügyőr, akik kevesebb, mint egy éve vannak a Vám- és Pénzügyőrség állományában; (3) 99 fő rendészeti és 13 fő vám- és pénzügyőri iskolában dolgozó oktató. A felmérés kérdőíves módszerrel történt, zárt kérdések felhasználásával. A kérdőív a következő alskálákat tartalmazta: Demográfiai adatok (9 item); Siegrist stressz-kérdőíve és magánéleti stressz (28 item); Motiváció (6 item); Munkahelyi légkör (9 item); Munkahelyi elégedettség (8 item); Szervezeti elkötelezettség és előrejutás lehetősége (10 item). A kérdőív reliabilitása 0,78-0,84 közötti Cronbach- α értéket mutatott.

A kérdőíves felmérést a munkatársakkal (N=75) folytatott személyes interjú követte, amelyet Közép-Magyarország régió (N=50) különböző vámhivatalaiban az erre a célra kijelölt hivatali helyiségekben, valamint a Vám- és Pénzügyőri Iskolán és az Adyligeti Rendészeti Szakközépiskolában (N=25) készítettem el. Az interjú célja a munkahelyi stressz, a munkahelyi motiváció, a munkahelyi elégedettség vagy elégedetlenség forrásának, a megfelelő munkahelyi légkör kialakítása feltételeinek, valamint az előmeneteli lehetőség fontosságának feltárása volt. A hivatásos állomány tagjai kevésbé bizonyultak elégedettnek a munkahelyi légkörrel, melynek okában is markáns különbség mutatkozik. Az állományból többen a feszültséget és a leterheltséget említették.

A hivatásos állomány válaszadóira elmondásuk szerint magasabb felelősség hárul, mint az oktatókra. Ez a különbség a két csoportban szignifikáns különbséget mutat. A felelősségkülönbségben megnyilvánuló eltérés oka lehet az eltérő munkafeladat.

Eltérés mutatkozik a két vizsgált minta motivációs tényezőiben. Míg az oktatókat a kollégák elismerése és a tapasztalatszerzés, addig a hivatásos pénzügyőröket az anyagi elismerés és a jutalmazás motiválja leginkább.

A vám- és pénzügyőrök esetében, a kapott eredmények tükrében egy egészségfejlesztési tervet szeretnék kidolgozni a már meglévő egészségfejlesztési irányvonalakat figyelembe véve.